

Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové
Hodnocení bakalářské práce oponentkou práce

Jméno autorky: Jana ŠUMPÍKOVÁ

Název práce: Vzdělávání, adaptace a pomoc dítěti s odlišným mateřským jazykem v prostředí běžné základní školy

Oponentka práce: Mgr. Daniela VRABCOVÁ, Ph.D. Katedra pedagogiky a psychologie PdF

Téma práce: velmi aktuální i zajímavé.

Struktura, rozsah a charakter práce: Práce je členěna na teoretickou (s. 11–40) a praktickou část (s. 41–66). Práce působí kompaktním dojmem. Autorka v teoretické části prokazuje solidní vhlad do problematiky. Rozsah práce považuji za odpovídající problematice.

Teoretická část: V kapitole 1 autorka věnuje pozornost vymezení klíčových pojmů k tématu bakalářské práce, postupně se vnořuje do problematiky od pojmů obecnějších, autorka se tak zabývá vymezením pojmů: komunikační schopnost, mateřský jazyk, bilingvismus, principy práce s žákem, očekávané komunikační dovednosti školní zralosti, faktory blokující komunikaci mezi pedagogem a žákem s OMJ.

Kapitola 2 je zaměřena na základní charakteristiku systému podpory žáků s OMJ. Oceňuji zejména podkapitolu 2.3, kde si autorka dala práci se zpřehledněním organizací podporujících děti, žáky a studenty s odlišným mateřským jazykem (viz str. 28–32). Některým pasážím vázaným na legislativu by prospělo jiné uspořádání/včlenění v textu.

Kapitola 3 je zaměřena na kulturní odlišnosti (v podkapitolách 3.1 – 3.2) se autorka zaměřuje obecněji na dítě z kulturního prostředí a postavení cizinců v českých školách. V podkapitolách 3.3 – 3.5 se čtenář dozvídá základní informace k specifikům vietnamského etnika, pravidlům vietnamské komunikace a k vietnamskému školství.

Praktická část: Hlavní užité výzkumné techniky: pozorování (zúčastněné), rozhovor, analýza produktů a výsledků žáků, kazuistika.

Pozorování autorka „zahájila v září 2019 a bylo uskutečňováno do května 2021. Výzkumné šetření bylo narušeno pandemií Covid-19, ale i tak jsem se snažila být v kontaktu s pozorovanými objekty a zaměstnanci školy. Mé pozorování se odehrávalo v třídě 1.B běžné základní školy a ve školní družině. Třída se skládá z 27 žáků, z toho jsou dva žáci s odlišným mateřským jazykem (Vietnamci), jedna žákyně s psychickým postižením, jeden žák uplatňující formu distančního vzdělávání z důvodu dlouhodobé nemoci a tři žáci s nadáním. Pedagogický personál této třídy je ve skladbě pedagog (40 let), školní asistent (50 let), asistent pedagoga (38let).“ (Šumpíková, s. 43)

Bohužel z pohledu oponenta a čtenáře práce na mě praktická část jeví dojem, že se vše točí jen a pouze kolem podpůrných opatření. (další faktory autorka sice zmiňuje, ale v interpretaci se vždy vynoří až jako druhořadé. Na základě údajů ze všech technik jako čtenáři se mi jeví, že neprávem do pozadí ustupuje velmi významný faktor – úroveň komunikační schopnosti rodičů žáka/žákyně (zkoumaných subjektů), s tím souvisí odlišná míra vzoru pro děti, což samozřejmě vyžaduje i souvisí s jinou motivací a jinou vyžadovanou motivací a jiným přístupem, který je třeba odlišovat. Bohužel popis bytu/domova působí dojmem jisté kulturní zatíženosti autorky (viz nedostatečně neutrální, navíc jednostranné ladění poznámky k *vkusnému zařízení v evropském stylu* v hlavním popisu domovů dětí. (Srovnej: „*Rodina žije v pronajatém bytě, s prvky vietnamského náboženství – buddhismu*“ (s. 46) vs. „*Rodina žije v bytě, který je vkusně zařízen v evropském stylu.*“ (s. 54).

Prospěla by specifikace škál využívaných pro Tabulku 2.

Dílčí výhradu uplatňuji k vyhodnocení prvního cíle: „*Prvním dílčím cílem je porovnání práce asistenta pedagoga s žákem s OMJ, kterému při nástupu do povinné školní docházky již byla poskytována podpůrná opatření a žáka s OMJ, kterému byla podpůrná opatření poskytována až při zahájení povinné školní docházky. Výše uvedené šetření potvrzuje, jaký má*

vliv absolvování předškolního vzdělávání s podporou školského poradenského zařízení na způsob komunikace a spolupráce s asistentem pedagoga pro nástup k základnímu vzdělávání. Při neposkytování těchto podpůrných opatření je komunikace i spolupráce s pedagogickými pracovníky vyhodnocena v pásmu podprůměru.... Ač se na první pohled může zdát porovnání komunikace u obou subjektů na stejné úrovni, kdy i v případě poskytování podpůrných opatření v mateřské škole byla komunikace na základní škole shledána pasivní, je zde markantní rozdíl v porozumění druhému jazyku a míry spolupráce s pedagogickým pracovníkem.“ (Šumpíková, s. 63) V uvedeném vyhodnocení se mísí do podpůrných opatření více faktorů, souvisejících s mateřskou školou, ovšem potom dochází k jakémusi zúžení na poskytování podpůrných opatření/neposkytování, kdy se při jejich neposkytování snižuje komunikace a spolupráce s pedagogickým pracovníkem. Domnívám se, že odlišná jazyková komunikace v rodině, působení vzoru matky/či rodičů (jiná motivace) zde jsou nedostatečně zohledněny. Zdá se, že autorka nahlížela na cíl spíše s ohledem na realizaci metod, mírně v tom spatřuji možnou příčinu nedostatečného důrazu na další konkrétní parametry přístupu.

Ve vyhodnocení se již jakoby opomíjí skutečnost, že každé z dětí se liší typem bilingvismu, i když se shodují v tom, že jde o děti v rodinách imigrantů. V případě chlapce jde o bilingvismus, kde se v rámci rodiny používá dominantně jazyk původní země (vietnamština), v případě dívky jde o bilingvismus, kde se v rámci rodiny užívá/nebo je snaha užívat jazyk cílové země (zde ČR). Uvedené, zdá se mi, je nedostatečně zohledněno.

Antiplagiátorská kontrola eVSKP: celková podobnost: 3 %

Stylistická úroveň práce: odpovídá požadavkům kladeným na bakalářské práce

Jazyková úroveň práce: odpovídá požadavkům kladeným na bakalářské práce

Formální stránka práce: odpovídá požadavkům kladeným na bakalářské práce

Použitá literatura a použité zdroje: odpovídá požadavkům kladeným na bakalářské práce

V textu pozoruji smysl po pečlivost i v uvádění citačních odkazů.

Využitelnost teoretické části: vysoká

Využitelnost praktické části: střední

Cíl práce: splněn (de facto)

Upozorňuji na dílčí rezervy ve formulaci dílčích cílů – kde autorka prolíná a nerozlišuje cíle vs. metody (viz str. 41), chybí i jasná vazba na výzkumné otázky (tamtéž).

Úroveň práce: Bakalářská práce splňuje požadavky. Doporučuji k obhajobě.

Autorku prosím, aby u obhajoby:

- 1) prezentovala hlavní přínos teoretické části;
- 2) prezentovala hlavní přínos praktické části;
- 3) Blíže vysvětlila způsob výběru sledovaného vzorku, tj. dívky a chlapce daných vstupních charakteristik. Z pohledu oponentky práce byla více zohledněna skutečnost působení asistentky pedagoga. Každý z žáků je ukázkou komentován spíše pouze faktor jediný: poskytování/neposkytování podpůrných opatření. Ale, jak autorka správně v teoretické části poukazuje, vliv mají četné další faktory.

V Hradci Králové 3. 8. 2021

Mgr. Daniela VRABCOVÁ, Ph.D.,
Oponentka práce